

2008-06-24

Till FOLKE BERNADOTTEAKADEMIN

Konflikthantering i skola och lärarutbildning – Konferens och resursbank

Sammanfattning

Konferensen ”Konflikthantering i skola och lärarutbildning” med lärarutbildare, lärarstudenter, forskare, konflikthanteringspedagoger och lärarfack, syftade till att följa upp vad som hänt sedan riksdagen den 9 mars 2005 beslöt att konflikthantering skall ingå i alla lärares utbildning, samt till att inspirera till fortsatt utveckling av denna undervisning. Konferensen genomfördes 24–26 april 2008 på Sida Civil Society Centre i Härnösand med 28 starkt engagerade deltagare, som representerade 12 olika lärarutbildningar och båda lärarfacken.

Genomförande

Härnösandskonferensen hade planerats och leddes av Gruppen för kommunikation och konflikthantering vid Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet. Gruppen ansvarar också för dokumentation och utvärdering.

I det omfattande förarbetet ingick att begära in relevanta kursplaner, vilka sammanställdes i förväg, delades ut och diskuterades under ett långt förmiddagspass och återkom i slutsamtalen som bl a tog upp en definition av konflikthantering som alla kunde enas om.

En rad relevanta styrdokument, från FN-resolutioner till högskoleförordning och interpellationssvar, delades också ut.

Ett eftermiddagspass ägnades åt att definiera skillnaden mellan begreppen ”konflikt” och ”mobbing”. Konferensdeltagarna var eniga om att begreppsdiskussionen måste vitaliseras och inte ensidigt fokusera på mobbing, vilket konstaterades att det finns tendenser till. En konflikt kan både vara positiv och negativ för en person – positiv i bemärkelsen att utmana, utveckla och ge insikt, men den kan också eskalera och bli negativ för parterna. Däremot är mobbing enbart negativ för samtliga inblandade parter. Mobbing är assymetrisk, det vill säga innehåller maktstrukturer där ena parten kan förtrycka den andra. I mobbing ingår destruktivitet i olika former. Begreppsdiskussionen blev livlig och ansågs inte vara avslutad med denna konferens.

I sista kvällens grupparbete valde alla att ta del av en videodokumentation av det stora Skolmedlingsprojektet i Norrbotten. Efter videovisningen uppstod en livlig diskussion om möjligheten att använda videon i utbildningssammanhang.

Därefter vidtog omgående samtal om strukturen i nätverkets fortsatta arbete. Se f ö bifogat program.

2008-06-24

Marknadsföring

En första preliminär inbjudan med intresseanmälan gick ut i december 2007 till samtliga lärarutbildare som deltagit i tidigare konferenser. Efter positivt besked om finansiering skickades slutlig inbjudan ut. Särskilt utformade inbjudningar sändes till ordförandena i båda lärarfacken, till deras studerandesektioner, till utredningen om den framtida lärarutbildningen samt till Sidas "Den globala skolan".

Bedömning och analys av projektets utfall – utifrån de i ansökan uppsatta målen:

- Konferensen gav en god bild av hur långt man i de olika lärarutbildningarna kommit efter riksdagsbeslutet; resultatet är som väntat mycket ojämnt, och tydliga styrdokument saknas ännu.
- Behovet av tid för erfarenhetsutbyte och diskussion för utveckling av användbara modeller visade sig vara mycket stort (som vid de tidigare tre konferenserna), och tid för ny konferensdag bestämdes. Att få ta del av erfarenheterna från de två närvarande lärarutbildningarna (Kalmar och Luleå) som redan har konflikthantering som obligatorium i AUO (det allmänna utbildningsområdet) upplevdes som oerhört stimulerande.
- Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet kommer fortsatt att driva frågan om att lärarutbildningarna ska ha konflikthantering som ett obligatoriskt innehåll. LR representerades av en regionombudsman samt två studenter från LR Stud och Lärarförbundet av Studerandekommitténs ordförande.
- I konferensen deltog en journalist från Pedagogiska Magasinet. Tidningen utkommer med fyra nummer per år och avsikten är att nr 4/2008 ska vara ett temanummer om konflikthantering.
- Lärarfortbildning AB tillsammans med Pedagogiska Magasinet har för avsikt att arbeta fram en konferens om Konflikthantering i skolan under vecka 6, 2009.
- De närvarande forskarna bidrog starkt till inspirationen; deras presentationer underströk dels att konfliktkunskap är en vetenskap som det är hög tid att lägga in i utbildningen, dels att mer forskning behövs och att vi behöver lobba för anslag.
- Under konferensen togs ett första steg mot att bilda ett formellt nätverk. Nätverket bör driva frågor kring konflikthantering i relation till lärarutbildning och forskning samt utvärdera metoder för konflikthantering. Vidare ska nätverket verka för att konflikthantering införs i kursplaner för skolans alla nivåer.
- Ett nätverksmöte planeras ske i Stockholm på Musikhögskolan i februari 2009.
- Under våren 2009, ett år efter Härnösandskonferensen, planerar Kalmar Högskola en uppföljning/fortsättning. Då hoppas arrangörerna och nätverket att samtliga lärarutbildningsorter kan vara representerade.
- Många av deltagarna medverkar i en fortbildningssatsning mot mobbning i regi av Myndigheten för skolutveckling. Dessa kommer att försöka få in ett mer allmänt konfliktperspektiv i de kurser de leder.

2008-06-24

- Tre lärarutbildningar deltog för första gången, medan två som inte kunde delta hade skickat in kursplaner och önskar ingå i nätverket. I dag återstår fyra högskolor/universitet som ännu inte svarat på våra inbjudningar till konferens.
- Sigbritt Franke, som utreder den framtida lärarutbildningen, var inbjuden men hade tyvärr inte möjlighet att delta. Från utredningen har vi dock fått information om att ”kommunikation och konflikthantering” kommer att föreslås ingå som ett obligatorium i den allmänna delen av lärarutbildningen. Detta stämmer med konferensens önskan, och vi kommer att bevaka att detta får tillräcklig omfattning och bästa möjliga inriktning.
- Konferensen beslöt att dels fortsätta uppvakta utredningen, dels skriva en debattartikel i frågan, tänkt att skrivas under av representanter för så många lärarutbildningar som möjligt. En arbetsgrupp bildades, som fick i uppgift att skicka ut ett förslag till artikel.
- Alexandra Svenning från Sida öppnade konferensen med en föreläsning om Sida och konflikthantering i ett vidare perspektiv.

Utvärderingen - övervägande positiv - bifogas.

Andra samarbetspartners

Sida hade inbjudits att inleda med en presentation av sitt arbete med konflikthantering, men ville inte betrakta konferensen som ett samverkansprojekt. Dock erbjöd man kostnadsfritt sina konferenslokaler och logi. En del av bidraget användes därför till hjälp med kostnaden för maten. Konferensen genomfördes i viss samverkan med deltagande högskolor och universitet, som i de flesta fall bjöd på resekostnaden för sina deltagare.

Bilagor

- Fullständigt program
- Ekonomisk redovisning
- Utvärdering

Ilse Hakvoort
Konferensansvarig
Universitetslektor
Gruppen för kommunikation
och konflikthantering
Göteborgs universitet

Ingrid Inglander
Projektansvarig
sekreterare
Sveriges Lärare För Fred

Här följer **BILAGOR** program och utvärdering

PROGRAM

Konferens

2008-06-24

Konflikthantering i skola och lärarutbildning*Konflikthantering i skolan utifrån ett lärarutbildningsperspektiv***24–26 april 2008****Torsdag 24 april****Ankomst och registrering 12.00-16.00 i huvudbyggnaden, Sida Civil Society Centre****14.00–16.00** EFTERMIDDAGSFIKA**16.00–16.45** Välkommen *Ilse Hakvoort och Ingrid Inghander***16.45–17.30** Sida och utbildning i konflikthantering i ett vidare perspektiv
*Alexandra Svenning (Sida)***17.30–18.30** Konfliktpyramiden – att strukturera vårt arbete med konflikthantering i skola
och lärarutbildning
*Bengt Edström, Kerstin Wendt-Larsson, Birgitta Friberg och Ilse Hakvoort***19.15** MIDDAG i Diakonigårdens restaurang**Fredag 25 april****Konflikthantering på olika lärosäten, lägesbeskrivning****07.30-08.30** Frukost**08.45–9.15** Introduktion och bakgrund *Ingrid Inghander***09.15–10.15** Grupparbete 1. Tema: bra förebilder!
Diskussioner i mindre grupper utifrån sammanställda kursbeskrivningar från
10 lärarutbildningar (delas ut)**10.15–10.45** KAFFE/TE**10.45–11.45** Grupparbete 2. Tema: bra förebilder!
Nya grupper och nya diskussionsfrågor, t ex ”Hur kan den här kursen göras
obligatorisk för alla?, Var i utbildningen bör den ligga? Hur många poäng?”**11.45–12.15** Återsamling Samling i storgrupp – förslag för strategisk framgång
Moderator: Ilse Hakvoort**12.15–13.15** LUNCH**Fredag 25 april – eftermiddagen**

2008-06-24

Konflikthantering i skolperspektiv

13.15–14.00 Karin Torstensson: samverkansprojektet Fred i våra händer och konflikthantering för lärare i ett internationellt perspektiv

14.10–15.10 **Paneldebatt: lärarstudenter, lärarfackrepresentanter, fredsarbete och konflikthantering.** Malin Horney, Lärarförbundet stud, Tommy Jonsson och Åse Kaati, LR Stud, Karin Torstensson, student Gbg och Peace Quest, Helena Sankala, LR, Ingrid Inglander SLFF
Moderator: Birgitta Friberg

15.10–15.45 KAFFE/TE

15.45-17.45 **Strategier för framtiden: Hur går vi Vidare?**
Passet innehåller olika aktiviteter som har framtiden i fokus, bland annat placering av konflikthantering i relation till mobbningsinsatsen, förberedelser inför konferensen hos Lärarförbundet 2009 om mobbning, inledande planering av skrivande, nätverk, arbetsgrupper, gemensam forskning.
Återsamling, gruppredovisning.
Moderator: Kerstin Wendt - Larsson

18.00–19.30 MIDDAG i Diakonigården

Mer inspiration

19.30– Parallella workshops – utifrån deltagarens kompetens och intresse visas och diskuteras material (videofilmer, bl a om Norrbottenprojektet i skolmedling, böcker, annat) för att vi ska bli ytterligare inspirerade!

Lördag 26 april**Start av framtidens arbete**

08.45–10.00 Mycket konkret startar olika grupper sitt arbete med nätverkande, uppvaktningar, artikelskrivande ...

10.00–10.30 KAFFE/TE (ev ”under gång”)

10.30 Avrundning/utvärdering för dem som är kvar

12.00 LUNCH

UTVÄRDERING

1.Gav konferensen vad du hade väntat dig?	Ja	Ungefär	Nej
	11111111111+1		111
	←-1		

2. Vad hade du eventuellt velat ha mer av?

- a. Hur arbetar de olika lärarutbildningarna mer konkret? Studieupplägg.
- b. Teorianknytning
- c. Ev praktisk workshop
- d. Aktuell forskning

2008-06-24

- e. I stort sett har alla programpunkter varit genomtänkta. Kanske kunde vi ha pratat lite mer om innehållet i våra kurser för att inspirera varandra.
- f. Ev besök av aktuell gästföreläsare, minister (!), fackpamp el dyl som kunde ge nytt perspektiv.
- g. Mer information om hur olika lärosäten arbetar med konflikthantering.
- h. Tid att tala med dem jag inte mött i grupparbeten.
- i. Vetenskapliga ”papers”. Diskussion om var ”forskningsfronten” står.
- j. Utbyte av mer konkret innehåll i kursplaner.
- k. Mer tid för diskussion, när diskussionen i ex grupperna väl tog fart så var tiden slut.
- l. Vetenskapligt – evidensstyrka; Internationellt – samarbetet – arbete – erfarenheter – litteratur
- m. Ta del av fler kursplaner där konflikthantering ingår.
- o. Samtal om huruvida vår tidigare definition av vad vi menar med ”konflikthantering” (de tre huvudmomenten) är tillräckligt bra.
- p. Tid och erfarenhetsutbyte

3. Har du saknat något?

- a. Nej, det gör vi sen.
- b. Ett mer kritiskt reflekterande över hur modeller och metoder tillämpas och förmedlas till studenter i lärarutbildningen.
- c.
- d. Mycket givande dagar. Jag hade velat se Härnösand också.
- e. –
- f. Man blir lätt ”sittande”; det är viktigt att variera arbetsformer samt kanske lägga till studiebesök, utrymme för promenad – då blir man effektivare under övrig tid.
- g. Se ovan!
- h. Någon fysisk kontaktskapande lek eller aktivitet.
- i. Se ovan.
- j. Synd att jag missade presentationerna i början.
- k. Ingående info om Sidas arbetssätt vid konflikthantering.
- l. Mer ? – kanske vetenskapliga artiklar/paper.
- m. –
- n. –
- o. Tid!
- p. Tid för mer av kontaktskapande övningar – bra både för den aktuella gruppen och användbart vid utbildningstillfällen.

4. Vad anser du behövs för att riksdagsbeslutet om ”goda kunskaper i konflikthantering” ska kunna nås av alla lärarstudenter?

- a. Utbildning av lärarutbildare utifrån de behov respektive Lub har.
- b. Teorianknyta och differentiera mellan olika tillämpningsområden inom konflikthantering som kunskapsfält.
- c. Sagt muntligt ...
- d. Lobbying, påverkan från alla lärosäten. Politikens okunskap om området är stor.
- e. Att konflikthantering skrivs in på ett tydligt sätt i våra styrdokument (vilket kräver goda kunskaper hos beslutsfattare). Att vikten av att hantera konflikter diskuteras o debatteras på olika nivåer.
- f. Tydlig skrivning i styrdokument på alla nivåer; Resurser till att skapa nationellt nätverk för implementering – utveckling; Gärna ...
- g. Att påverka lärarutbildningsutredningen, så att det står med i remissen om obligatorisk konflikthantering för ALLA lärarstudenter.
- h. Minst 7,5 p – helst 15 p obligatoriskt i lärarutbildningen.

2008-06-24

- i. Obligatorisk kurs i konflikthantering på lärarutbildningen.
- j. Om Skolverket tryckte på mer om vikten av konflikthantering kanske läroverken måste ta det på allvar.
- k. Tydlighet i riktlinjerna för lärarprogrammet samt i högskoleförordningen.
- l. Uppmärksamma beslutsfattare – erbjuda vår hjälp; Artiklar/publikationer.
- m. Att det tydligt står i den nya lärarutbildningen att konfliktkunskap/-hantering skall ingå.
- n. Medvetenhet hos lärarstudenter. Någon form av uppföljning – kontroll. Påtryckning, från flera olika håll.
- o. – att det uttryckligen förs in i Högskoleförordningen; - att tillräcklig vilja finns på alla nivåer i lärarutbildningen; - att tillräcklig kompetens finns att tillgå.
- p. Mer mod och energi från oss själva för att markera vad som inte görs.

5. Hur vill du själv använda erfarenheterna från konferensen för det målet?

- a. Få fler kontakter, vetskap om fler sätt att arbeta med konflikthantering. Insikt om vilken komplex ... detta med konflikthantering är; alltså krävs speciella påtryckningar.
- c. Vi håller just nu på att skriva nya kursplaner; jag har fått mycket input till det arbetet.
- e. Jag har blivit inspirerad & stärkt att driva den här frågan med min ledning.
- f. Bra kontakter m andra lärosäten → byta erfarenheter. Utveckla egna kursplaner o uppläggningar vidare. Inom ramen för nätverket driva hur konflikthantering behandlas i den nya lärarutbildningen.
- g. Jag kommer att föra vidare mina erfarenheter till studenterna.
- h. Diskutera ev utökning av konfliktkunskap på dramapedagogutbildningen; - Föra frågan vidare på högskolan i Gävle via Peter Gill och dramalärarna. - Försöka få till ett möte med lärarutbildarna.
- i. Visa upp materialet för studierektor och prefekt.
- j. Trycka på min egen lärarutbildning, visa att stort behov och intresse finns.
- k. Ev via påtryckningar från lärarfacken o studentorganisationerna.
- l. I kommande kursskrivningar; - Referenser; - Argument; - Historik; - Tips o idéer; - Likasinnade.
- m. Vill diskutera och påverka detta på ”mitt” lärosäte.
- n. Påverka politikerna via vårt förbunds styrelsearbete + medialt.
- o. – fortsätta söka påverka berörda myndigheter; - ta upp frågan i alla tänkbara sammanhang; - söka kontakt m Freds- och konfliktforskningen för fortsatt jobb med devinitionen, och med ev forskningsuppgifter.
- p. Ytterligare möten och nätverkande för att åstadkomma samlade aktioner.

2008-06-24

6. Vad kan vi arbeta vidare med som nätverk?

- a. Konferens/nätverk via nätet; öppna diskussionsfrågor; sätta konflikthantering i fokus för lärutbildare.
- b. Jobba fram en eller fler gemensamma artiklar, antologier som teorianskyter och differentierar kunskapsfältet.
- c. Sagt muntligt ...
- d. Försöka initiera arbetet på hemmaplan.
- e. Det har vi diskuterat gemensamt.
- f. - Årliga konferenser; - Hemsida; - Elektroniska nyhetsbrev; - Kartläggning av forskning inom läraryrket; - Fortsatt kartläggning av verksamhet inom/utom läraryrket; - Högskolepedagogisk kurs m inriktning mot utb av konflikthantering i läraryrket.
- g. Skriva ett uttalande och debattartikel, tror jag är jättebra.
- h. Uttalande; Artiklar; Uppvaktningskonferenser.
- i. Forskning
- j. Stötta varann, visa på framsteg och positiva exempel.
- k. Konferenser: Aktuell forskning; Föreläsare; ”Metoder” samt diskussioner.
- l. Skriva en antologi; Driva konferenser nationellt/internationellt. Skapa nationella kurser – inte ”vänta” på myndigheten. Vi driver frågan progressivt. Flera dagar placeras på högskolorna till studenterna. Skriva artiklar kring behov – nödvändigheten av konflikthantering i läraryrket som ett obligatorium. Alla skriver under! Styrka och allvar sänds ut! Skicka för kännedom till regeringen.
- m. Skriva och påverka de nya direktiven i läraryrket.
- n. Yrkesverksamma lärare. Hur ge frågan dignitet?
- o. - inspiration genom fortsatta kontakter; - erfarenhetsutbyta kring kursplanearbetet: - ta fram förslag till fortbildning av fler lärutbildare, och pengar till det: - påverkan tillsammans i alla lämpliga sammanhang; - initiera forskning.
- p. Skriva och tala – kontakt med likasinnade för att tillsammans göra något (artiklar, böcker, uppvaktningar).

7. Övriga synpunkter?

- a. Jätteskönt att träffa fler engagerade studenter, lärare i läraryrket.
- b. Tack för trevliga och givande dagar!
- c. TACK! Mycket bra initiativ! Våldigt givande.
- d. –
- e. Mycket trevligt och inspirerande. Genomtänkt organisation! Bra jobbat!
- f. Det är alldeles utmärkt med genomtänkta praktiska arrangemang. Det ”sociala livet” under pauser och kvällar kan inte heller överskattas när det handlar om konferensens värde. Tack!
- g. God mat, bra boende och suveräna värdar (bra organiserat)!
- h. Bra konkret upptakt av Göteborgsgänget, intressant med Ingrid's tillbakablick.
- i. Kanske lite intensivt. Mer sociala och kontaktskapande aktiviteter.
- j. Även om det var en lång resa var det helt klart värt det – fina lokaler, lyxigt boende och god mat och fin omgivning.
- k. –
- l. Distansutbildning -> för lärutbildare -> poänggivande; Seriöst! Väl strukturerat!
- m. TACK! För denna konferens. Det behövs fler. Åtminstone vartannat år. Ser fram emot PM, konflikthanteringskonferens + magasinet. Lyfta fram vad som finns beforskat både nationellt och internationellt.
- n. Mycket trevligt initiativ och BRA att vi fackliga organisationer får vara med.
- o. Tack för en oerhört väl genomtänkt och upplagd konferens! Mera!
- p. Oerhört givande konferens – fler behövs! Tack alla som deltagit!

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

2008-06-24